

zahtevno, saj so po mojih izkušnjah populacije novo opisanih taksonov majhne, nekatere uspevajo tudi na strmih, težko dosegljivih pobočjih.

Vsekakor pa sta oba članka v publikaciji zanimiva in tistim botanikom, ki jih rod *Nigritella* zanima, obetata veliko izzivov pri iskanju in prepoznavanju novo opisanih vrst v Karavankah.

LITERATURA

- BLAŽIČ B., 2017: Taksonomsko-morfološka analiza murk (*Nigritella* spp.) v Sloveniji. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, študij ekologije in biodiverzitete, Ljubljana 226 str.
- BLAŽIČ B. & B. DOLINAR, 2018: Določevalni ključ: Murke Slovenije (*Nigritella* sp.). Trdoživ (Ljubljana), 2: 34-39.
- FOELSCH W., WÜEST R., DOLINAR B., DAKSKOBLER I. & I. PAUŠIČ, 2017: *Nigritella kossutensis* und *Nigritella ravnikii*, zwei neue Kohlröschen auf der slowenischen Seite der Karawanken. - J. Eur. Orch. 49 (3-4): 473-550.
- FOELSCH W., WÜEST R., MERZ E., GEBRAUD M. & O. GEBRAUD 2018: *Nigritella lithopolitanica* und *Nigritella karawankarum* spec. nov., das Steiner Alpen-Kohlröschen und das neue Karawanken-Kohlröschen. - Ber. Arbeitskts. Heim. Orchid. 35 (1): 47–121.
- FOELSCH W., FOELSCH G., WÜEST R., MERZ E., GERBAUD M., GERBAUD O., KREUTZ C. & K. (C. A. J.) KREUTZ, 2020: *Nigritella carniolica*, *Nigritella lithopolitanica* var. *luciae*, *Nigritella hygrophila* var. *pauciflora* und drei neue Hybriden von der slowenischen Seite der Koschuta. - Ber. Arbeitskts. Heim. Orchid. 37 (2): 140–187.
- HEDREN M., LORENZ R., TEPPNER H., DOLINAR B., GIOTTA C., GRIEBL N., HANSSON S., HEIDTKE U., KLEIN E., PERAZZA G., STÄHLBERG D. & B. SURINA, 2018: Evolution and systematics of polyploid *Nigritella* (*Orchidaceae*). Nordic Journal of Botany 36(3): 1-93. (doi: 10.1111/njb.01539)
- PAUŠIČ I., DAKSKOBLER I., SURINA B. & B. DOLINAR, 2018: Taxonomic revision and morphological analysis of Red Vanilla Orchid, *Nigritella miniata* (Crantz) Janchen 1960 s. lat. (*Orchidaceae-Orchideae*) in Julian and Dinaric Alps (Slovenia), Wulfenia 25: 179-208.
- WÜEST R., MERZ E., GEBRAUD M. & O. GEBRAUD, 2020: *Nigritella x wulfeniana*, *Nigritella x hennigiana* und *Nigritella x foelscheana*, drei neue Hybriden aus der Köhlerroschen-Vielfalt der Koschuta-Südseite im slowenischen Teil der Karawanken. . - Ber. Arbeitskts. Heim. Orchid. 37 (2): 122–139.

BRANKO DOLINAR

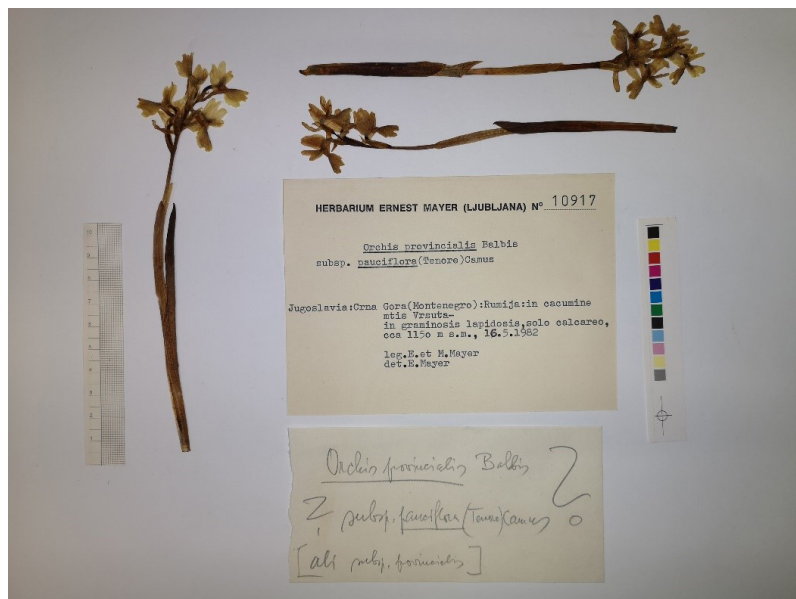
Herbarij Ernesta Mayerja kot zapuščina v herbarijski zbirki LJS

Akad. prof. dr. Ernest Mayer (1920 – 2009) je bil profesor za botaniko na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, raziskovalec (znanstveni svetnik) na Biološkem inštitutu Jovana Hadžija ZRC SAZU, član SAZU ter častni član Botaničnega društva Slovenije.

Lavdacijo je 28. 4. 1998, na ustanovnem občnem zboru Botaničnega društva Slovenije pripravil prof. dr. Tone Wraber (Wraber 2001, 1_Ernest_Mayer.pdf (botanico-drustvo.si))

V času Mayerjevega službovanja na Botaničnem inštitutu Univerze v Ljubljani so (ob pomoči sodelavcev) njegova prizadevanja koncem šestdesetih let privedla do organiziranja enotne univerzitetne herbarijske zbirke LJU, v kateri je shranjena tudi večina njegove herbarijske zbirke, zbrane do leta 1978. V prostorih Herbarijske zbirke Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU (LJS) na Igu pa se nahaja 100 škatel s herbarijskimi polami rastlin, ki jih je Ernest Mayer večinoma zbral v času svojega delovanja na Biološkem inštitutu (od njegove zaposlitve leta 1978 do upokojitve 1991) ter po upokojitvi in jih je v hrambo zapustil inštitutu. Škatle, v katerih se nahajajo posamezne pole z rastlinami, so oštevilčene in označene večinoma po abecednem redu rodov oz. taksonov. V maju 2016 sva z B. Vrešem pri iskanju rastlin v tem herbariju ugotovila, da bi bilo primerno narediti podrobnejši pregled in seznam herbarijskih pol, ki se v njem nahajajo. Odločila sva se, da vsako polo z rastlinami in pripadajočo herbarijsko etiketo fotografirava in podatke o rastlini vneseva v podatkovno zbirko FloVegSi (= Favna, flora in vegetacija Slovenije) BIJH ZRC SAZU. Vnašanje podatkov je bilo dolgotrajno, pogosto tudi naporno, vendar sva v januarju 2021 evidentiranje končala. Fotografirala in v podatkovno bazo sva vpisala 3525 herbarijskih pol.

V eni škatli se nahaja od 30 do 70 herbarijskih pol, odvisno od velikosti nabranih rastlin in števila nabranih primerkov (duplikatov). Vse rastline, ki jih je E. Mayer nabral in vložil v polo so opremljene z etiketo »Herbarium Ernest Mayer (Ljubljana)« in označene s številko herbarijske pole (N°) (slika 1).

Slika 1: Herbarijska pola s primerki provansalske kukavice (*Orhis provincialis*), ki sta jo nabrala Ernest Mayer in Milena Mayer. (foto B. Vreš)

V herbarij Ernesta Mayerja (v nadaljevanju HM) niso vložene samo pole avtorja herbarija, ampak so v zbirki zastopani tudi primerki drugih avtorjev, največ iz republik bivše Jugoslavije. Veliko pol avtorjev, ki so rastline prispevali v herbarij HM, je opremljeno z originalnimi etiketami herbarijev inštitucije v kateri so nabiranci pole delovali (slika 2), dodatno pa je v polo priložena tudi etiketa HM z zaporedno številko. Večina takih pol je z oznako »duplikat«, nekatere pa so originalne. Ti primerki so bili v Mayerjevo zbirko uvrščeni na podlagi herbarijske izmenjave z različnimi herbarijskimi zbirkami oz. ustanovami, ki jo je Mayer vzpostavil že v času službovanja na ljubljanski univerzi in je z njo nadaljeval na Biološkem inštitutu (ZRC SAZU) ter tudi še po svoji upokojitvi med raziskovalnim delom na SAZU. Njegova herbarijska izmenjava je potekala predvsem z naslednjimi herbarijskimi zbirkami: BEO (Beograd), KL (Celovec), W in WU (Dunaj), GJO in GZU (Gradec), H (Helsinki) in TUR (Turku), M (München), TSB (Trst) idr.

Slika 2: Herbarijska pola (duplum) s primerki jajčastoklase vilovine (*Sesleria ovata*), ki jo je nabral avstrijski botanik Gerfried Horand Leute. (foto B. Vreš)

Med avtorji pol vloženi v herbarijsko zbirko HM je pričakovano največkrat zastopan Ernest Mayer (2600 pol). Na večini njegovih pol je kot soavtorica nabirka zabeležena njegova žena Milena Mayer, ki ga je spremljala na botaničnih ekskurzijah. Med slovenskimi botaniki so največ herbarijskih pol prispevali D. Trpin (146 pol), M. Zupančič (122), V.

Ravnik (107), T. Wraber (48), A. Martinčič in V. Žagar (35), I. Daksobler (34), J. Suhač (24), B. Vreš (20) itd. Vseh slovenskih avtorjev s herbarijskimi polami v zbirki HM je 45. Nekaj pol so prispevali tudi M. Accetto, J. Bavcon, B. Dolinar, B. Drogenik, L. Godicl, R. Justin, M. Lazar, M. Lovka, N. Mršič, M. Planina, A. Podobnik, N. Praprotnik, B. Prekoršek, A. Seliškar, V. Strgar, B. Surina, F. Sušnik, G. Tomažič, M. Wraber in L. Zor.

Med tujimi avtorji so najpogostejše pole botanikov bivših jugoslovanskih republik. Največ jih je prispeval V. Pulevič (134 pol), sledijo K. Micevski (121), V. Blečić (101), V. Nikolić (31), V. Matevski (27), N. Diklić (15) in drugi. Od evropskih botanikov so največ pol prispevali G. H. Leute (40 pol), W. Greuter (29), H. Kunz (19), H. Merxmüller (18), W. Sauer (15), K. Ronniger (13) in B. Zollitsch (11). Ostali, nam bolj znani avtorji kot so W. Koch, H. Teppner, D. Phitos, L. Poldini, D. Peev, C. Zirnich, so zastopani z manj kot desetimi polami. Skupaj je 67 tujih botanikov prispevalo rastlinske pole v Mayerjevo zbirko.

Po državah je pričakovano največ nabranih rastlin iz Slovenije (1115 pol), sledijo Makedonija (469), Črna gora (467), Srbija (327), Bosna in Hercegovina (178), Avstrija (164), Italija in Kosovo (108), Švica (40) in Portugalska (32). Manj kot petnajst pol prihaja iz Romunije, Bolgarije, Francije, Grčije, Madžarske, Nemčije, Slovaške, Albanije, Španije, Finske in Uzbekistana.

Med rastlinskimi vrstami je vloženih največ pol s rastlinami iz rodu *Pedicularis* (189 pol), *Draba* (170), *Dianthus* (152), *Cerastium* (141), *Silene* (123), *Ranunculus* (99), *Centaurea* (77), *Asplenium* (70), *Campanula* (62), *Gentiana* (56), *Thymus* (55), *Lathyrus* (46), *Achillea* (43), *Onosma* (39), *Veronica* (34), *Gentianella* (33), *Potentilla* in *Rumex* (33), *Cirsium* (32), *Saxifraga* (31), *Moehringia* (28), *Allium*, *Euphorbia* in *Primula* (26), *Viola* (25), *Pulsatilla* (20) itd.

Njegova najstarejša herbarijska pola v zbirki, je njegov predvojni nabirek srhke gladnice (*Draba aspera* = *D. bertolonii*) z Grintavca (12. 7. 1940), večina njegovih predvojnih in medvojnih herbarijskih primerkov pa je zgorela na Dunaju ob koncu 2. sv. vojne (Vreš 2009).

Med zavarovanimi vrstami (Uredba o zavarovanih rastlinskih vrstah v RS) so v herbariju dobro zastopane kukavičevke (*Orchidaceae*), med katerimi sta vloženi tudi dve poli z v Sloveniji redko vrsto *Orchis provincialis*, nabrani na črnogorski Rumiji in v hrvaškem delu Istre. Naj omenim še nekatere redke rastline iz Rdečega seznama rastlinskih vrst, kot so *Adenophora liliifolia* v dolini potoka Belica pri Osilnici, *Degenia velebica* s Šugarške dulibe na Velebitu, *Ophioglossum lusitanicum* iz Istre, *Botrychium virginianum* iz Kamniške Bistrice, *Pulsatilla grandis* iz Deliblatske peščare v Banatu in *Senecio doria* iz Bačke.

Herbarij Ernesta Mayerja, shranjen v prostorih Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU (LJS) na Igu, je bogat z rastlinskimi vrstami, vendar predstavlja le del njegove herbarijske zbirke, saj je njen večji del vključen v zbirko LJU, številni duplikati pa se nahajajo v različnih herbarijskih zbirkah po Evropi. V prihodnje bo njegova herbarijska zapuščina še vedno zanimiva vsaj tistim botanikom, ki se ukvarjajo s taksonomskimi in sistematskimi raziskavami različnih polimorfnih taksonov, zato bo to edinstveno herbarijsko zbirko potrebno v prihodnje urediti tudi za javni, spletni dostop.

VIRI

- VREŠ B. 2009: Akademik prof. dr. Ernest Mayer (1920–2009). *Hacquetia* 8(2): 175-178.
- WRABER T. 2001: Ob imenovanju prof. dr. Ernesta Mayerja, rednega člana SAZU, za častnega člana Društva botanikov Slovenije. *Hladnikia* 11: 51-53.
- WRABER T. & M. ZUPANČIČ 2001: Ob osemdesetletnici botanika Ernesta Mayerja. *Razprave SAZU* 42 (2): 7-38.

BRANKO DOLINAR